

آداب تربیت فرزند از منظر اسلام (2)

کودک در سنین اول زندگی خود فاقد هر گونه ادراکی است. اما احساس او کامل است. در مورد خالی الذهن بودن کودک از ادراک، خدای تعالی در قرآن کریم، سوره نحل آیه 78 می‌فرماید:

-قسمت دوم- نویسنده: حسن مانیان
* خالی الذهن بودن کودک

کودک در سنین اول زندگی خود فاقد هر گونه ادراکی است. اما احساس او کامل است. در مورد خالی الذهن بودن کودک از ادراک، خدای تعالی در قرآن کریم، سوره نحل آیه 78 می‌فرماید: «وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا؛ خداوند شما را از شکم مادرانتان خارج کرد در حالی که چیزی نمی‌دانستید.» کلام خداوند متعال از خالی الذهن بودن قلب و ذهن کودک از هر گونه آگاهی و ادراک می‌باشد. به تدریج که کودک رشد می‌کند؛ اطلاعات و ادراکات محیطی؛ ذهن او را فرا می‌گیرند. ذهن و قلب کودک همچون آینه شفاف است که هر گونه محرکی را در خود منعکس می‌سازد. هر گونه ادراکی که در حد توانایی ذهنی به کودک ارائه شود، به سرعت آن را جذب می‌کند. در زمینه سرعت انتقال ادراکات و یادگیری؛ها به ذهن و قلب کودک، مولا امیرالمؤمنین(ع)؛ «(ع)؛ می‌فرماید: «وإنما قلب الحَدَث كالأرض الخالية؛ ما ألقى فيها من شيء قبْلته؛ (3) قلب نوجوان نورس مانند زمین خالی است. هر تخمی که در آن افشانده شود به خوبی می‌پذیرد.» یکی از دلائلی که ثابت می‌کند تمام محرکات محیطی؛ می‌تواند در ضمیر کودک ثبت شود، وجود رفتارهای ناخود آگاه می‌باشد؛ زیرا انسان گاهی رفتاری از خود بروز می‌دهد که از چگونگی آن رفتار آگاهی کافی ندارند؛ مثل ترس از تاریکی.» (4)

اسلام مکتب تربیت است و والدین را به تربیت نیکوی خود و فرزندانشان ترغیب و تشویق نموده است. خداوند متعال در قرآن کریم فرموده است: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا؛ (5) ای کسانی که ایمان آورده‌اید؛ خود و خانواده خود را از آتش نگاه دارید.» مولا امیرالمؤمنین(ع) در تفسیر این آیه شریفه می‌فرماید: «لَعَلَّكُمْ أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ الْخَيْرِ وَأَدْبُوهُمْ؛ (6) یعنی به خود و خانواده خود خوبی بیاموزید و آنان را تربیت کنید.» با توجه به آیه؛ ای که مورد مطالعه قرار گرفت، اهمیت تربیت فرزندان به خوبی آشکار می‌شود. فرزندان که تحت سرپرستی والدین قرار می‌گیرند؛ امید می‌رود که اگر به خوبی تربیت شوند؛ بتوانند افراد مفیدی برای خود و جامعه واقع گردند؛ زیرا تربیت فرزندان می‌تواند بهترین هدیه از سوی والدین برای فرزندان محسوب می‌شود.

حضرت امام صادق(ع) می‌فرماید: «بهترین میراث پدران برای فرزندان، ادب است نه مال و ثروت! زیرا ثروت از میان می‌رود و ادب پایدار ماند.» (7) کودکی که در خانواده با ایمان و روشن ضمیر تربیت شده باشد، دارای ارزش والائی است؛ زیرا زندگی انسان بر پایه تربیت صحیح استوار است و اگر کودکی نیکو تربیت شود؛ بدون تردید می‌تواند فردی صالح و شایسته برای جامعه واقع گردد. تربیت خوب فرزند، بدون تردید دارای اجر اخروی نیز برای والدین می‌باشد؛ زیرا اثر فرزند صالح پس از مرگ والدین؛ همواره به آنها می‌رسد و خداوند متعال آنها به خاطر تربیت فرزند صالح؛ مورد تکریم قرار می‌دهد. پیامبر بزرگوار (ص) می‌فرماید: «هر کس دختر داشته باشد و او را خوب تربیت کند و به خوبی او را دانش بیاموزد و از نعمت؛ هائی که خداوند به او عطا فرموده، به وفور بهره‌مندش سازد، آن دختر مانع و سپر پدر در برابر آتش دوزخ خواهد بود.» (8) مناسب‌ترین و معروف‌ترین طبقه بندی مراحل تربیتی کودک، توسط حضرت امام صادق (ع) ارائه گردیده است.

*پی نوشت

3. تحف العقول، ص 67 ، 4. تربیت فرزند از دیدگاه مکتب اسلام، صص 61 و 62

5. تحریم، 6 6. میزان الحکمه، ج 1، ص 103 7. میزان الحکمه، ج 1، ص 101 8. میزان الحکمه، ج 1، ص 101 ادامه دارد...